

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 357/2022-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Proxis Slovakia, spol. s r. o.**, Karloveská 63, Bratislava, IČO 36 320 188, zastúpenej obchodnou spoločnosťou Matejka & Haluška s. r. o., Lazovná 20, Banská Bystrica, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Cob/177/2019-138 zo 14. októbra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu bola 15. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2Cob/177/2019-138 zo 14. októbra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje, aby bolo napadnuté uznesenie zrušené, vec vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie a aby jej bola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľka si v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 23Cb/220/2016 iniciovanom jej žalobou z 8. augusta 2016 uplatnila voči žalovanému [REDAKOVANÉ] právo na zaplatenie sumy 77 611,07 eur s príslušenstvom z dôvodu, že žalovaný si svojvoľne vyplatil príslušnú peňažnú sumu z finančných prostriedkov sťažovateľky bezprostredne pred zánikom jeho funkcie konateľa sťažovateľky. Podaním z 5. októbra 2018 navrhla nariadenie zabezpečovacieho opatrenia podľa § 343 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zriadením záložného práva k stavbe a pozemkom v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] patriacim žalovanému na zabezpečenie jej žalovanej pohľadávky v predmetnom konaní. Okresný súd uznesením č. k. 23Cb/220/2016-83 z 24. októbra 2018 návrhu v celom rozsahu vyhovel a záložné právo na zabezpečenie žalovanej pohľadávky zriadil. Hodnotením rozhodujúcich skutočností, sťažovateľkou predložených listinných dokladov (účtovnej závierky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorej jediným spoločníkom je žalovaný, k 31. decembru 2017), ako i lustráciou v Sociálnej poisťovni, dospel k záveru, že sťažovateľka osvedčila obavu ohrozenia exekúcie postupným znižovaním stavu čistého majetku žalovaného vyčerpávaním vlastných disponibilných prostriedkov.

3. Na základe odvolania žalovaného proti uzneseniu o zriadení záložného práva krajský súd napadnutým uznesením predmetné uznesenie o zriadení záložného práva zmenil tak, že návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia zamietol. Zdôraznil podstatu osvedčenia (nie dokazovania) splnenia podmienok na rozhodnutie podľa § 343 CSP a konštatoval nedostatočnosť osvedčenia uplatneného nároku sťažovateľky. Dôvodil, že *„že uplatnený nárok žalobcu nebol dostatočne osvedčený, keďže z predložených listinných dôkazov nie je zatiaľ zrejmé, či jeho nárok je dôvodný ...hlavným ďalším predpokladom na vydanie zabezpečovacieho opatrenia je predpoklad ohrozenia výkonu budúceho možného súdneho rozhodnutia, čiže výkonu exekúcie. Žalobca však predloženými listinnými dôkazmi ani podaným návrhom a dôvodmi v ňom uvedenými neosvedčil, že by bol budúci výkon súdneho rozhodnutia zo strany žalovaného ohrozený, že by bola poprípade eventuálne ohrozená exekúcia vo veci samej. Je nesporné, že zo strany žalobcu nebolo preukázané, ani osvedčené, že by žalovaný robil kroky, ktoré by smerovali k zmenšeniu jeho majetku, t.j. že by sa snažil predat' predmetné nehnuteľnosti, ktorých sa má zabezpečovacie opatrenie týkať a treba podotknúť aj skutočnosť uvedenú v odvolacom dôvode, že pohľadávka žalobca vo výške 77.611,07 Eur, ktorej zaplatenie sa žalobca domáha, bola prostredníctvom žaloby uplatnená podaním doručeným súdu dňa 11.8.2016 a do vydania neodkladného opatrenia dňa 24.10.2018 nebol zo strany žalovaného podniknuté žiadne kroky, ktoré by smerovali k zmenšeniu jeho majetku k eventuálnemu predaju predmetných nehnuteľností alebo nebolo tiež preukázané, že by žalovaný nejakým iným spôsobom predmetnými nehnuteľnosťami nakladal. Navyše odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že ďalším predpokladom vydania zabezpečovacieho opatrenia je aj splnenie podmienky proporcionality. V danom prípade sa žalobca vo veci samej domáhal zaplatenia 77.611,07 Eur s príslušenstvom avšak zabezpečovacie opatrenie sa má týkať viacerých nehnuteľností, vlastníkom ktorých je žalovaný vrátane stavby rodinného domu. Žalobca neosvedčil jeden zo základných predpokladov nariadenia*

zabezpečovacieho opatrenia a to primeranosť navrhovaného zabezpečovacieho opatrenia vo vzťahu k pohľadávke, na zabezpečenie ktorej sa má zabezpečovacie opatrenie nariadiť...

Je potrebné taktiež poukázať na skutočnosť, že žalovaný je majiteľom obchodného podielu v spoločnosti [REDAKOVANÉ] a taktiež je potrebné skúmať či žalovaný nemá aj iný majetok, resp. aktíva, z ktorých by bolo možné uspokojiť pohľadávku žalobcu v súvislosti s vyššie uvedeným princípom proporcionality.“.

III.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka je toho názoru, že záver krajského súdu o neosvedčení žalovanej pohľadávky nie je zmysluplne obhájiteľný. Je presvedčená, že «situácia, v ktorej konajúci súd na podklade Žaloby (najmä žalobných tvrdení a pripojených prameňov dôkazov) vydal platobný rozkaz, pričom žalovaná strana ani po uplynutí niekoľkých rokov od jeho doručenia pre svoju obranu voči Pohľadávkou nepredstavila nič iné, než (a) prinajmenšom pozoruhodnú námietku voči kvantifikácii uplatneného práva v tom zmysle, že Sťažovateľ dostatočne „nepreukázal“ dôvod, pre ktorý sa v Konaní o veci samej domáha zaplataenia nižšej čiastky, ako si Žalovaný v skutočnosti vyplatil, doplnenú o (b) navýsosť všeobecné a stereotypné konštatovanie o súlade Plnenia s (nešpecifikovanými) právnymi predpismi a (nekonkretizovanou) zmluvou, predstavuje prakticky učebnicový príklad osvedčenia dôvodnosti Pohľadávky kvalitatívne viac než postačujúco pre to, aby Sťažovateľom podaný Návrh mohol byť úspešný». Sťažovateľka v konaní o veci samej splnila povinnosť tvrdenia a zároveň aj dôkazu ohľadne všetkých skutočností, pri ktorých príslušné procesné bremeno so zreteľom na hmotnoprávny dôvod vzniku žalovanej pohľadávky ležalo na jej strane.

5. Podľa sťažovateľky neobstojí ani záver krajského súdu o neosvedčení obavy z ohrozenia exekúcie. Najskoršou vonkajšou manifestáciou zámeru žalovaného nakladať s nehnuteľnosťami postrehnuteľnou z jej strany (za predpokladu dennej kontroly príslušnej katastrálnej evidencie) je zápis poznámky o začatí konania o návrhu na vklad vecného práva k nehnuteľnostiam na liste vlastníctva. Sťažovateľka by tak mala príležitosť dozvedieť sa o eventuálnom zámere žalovaného nakladať s nehnuteľnosťami a tento eventuálne spôsobom požadovaným napadnutým uznesením osvedčiť až po začatí katastrálneho konania. Akékoľvek úvahy o poskytnutí ochrany žalovanej pohľadávky prostredníctvom inštitútu zabezpečovacieho opatrenia v čase po začatí konania o návrhu na vklad vecného práva inej osoby ako žalovaného k nehnuteľnostiam sú však podľa sťažovateľky plnohodnotne vylučované. Záložné právo zriadené uznesením o zabezpečovacom opatrení podľa § 343 ods. 2 CSP totiž vzniká až zápisom do katastra nehnuteľností, pričom takýto zápis už po začatí predchádzajúceho katastrálneho konania o návrhu na vklad v dôsledku zásady priority nachádzajúcej svoje legislatívne vyjadrenie v § 41 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, aj pokiaľ by k nemu napokon došlo, nie je spôsobilý negatívnym účinkom nakladania s nehnuteľnosťami vo sfére veriteľa zabrániť. Preto podmienenie úspechu návrhu na zabezpečovacie opatrenie osvedčením obavy z ohrozenia exekúcie konkrétnym zámerom nakladania s nehnuteľnosťami, teda osvedčením situácie, v ktorej už zabezpečovacie opatrenie

objektívne nemôže splniť svoju funkciu, je popretím zmyslu a významu inštitútu zabezpečovacieho opatrenia.

6. Podľa názoru sťažovateľky je právne neudržateľný aj záver krajského súdu, že neosvedčila primeranosť navrhovaného zabezpečovacieho opatrenia. Nie je povinnosťou navrhovateľa tvrdiť a osvedčovať skutočnosti svedčiace v prospech proporcionality, ale prezentácia a osvedčovanie tvrdení opodstatňujúcich záver o neprimeranosti leží na strane adresáta zabezpečovacieho opatrenia. Nič z toho, čo bolo v konaní osvedčené, nepodporuje záver o neprimeranosti záložného práva na nehnuteľnostiach. Nepomer hodnoty nehnuteľností a výšky žalovanej pohľadávky žalovaný ani len netvrdil, naopak, sťažovateľka k danej otázke poskytla svoje zistenia založené na disponibilných zdrojoch informácií, ktoré takýto nepomer nesignalizujú. Žalovaný nemá iný majetok tvoriaci spôsobilý predmet záložného práva, ktorý by svojou hodnotou postačoval na zabezpečenie žalovanej pohľadávky. Pokiaľ ide o obchodný podiel, na ktorý poukazuje krajský súd, sťažovateľka dôkladne vysvetlila, prečo je jeho hodnota prakticky zanedbateľná. Ak krajský súd dospel k záveru, že zabezpečenie žalovanej pohľadávky záložným právom na nehnuteľnostiach tvoriacich jediný zistený majetok žalovaného použiteľný na uspokojenie žalovanej pohľadávky vo významnejšom rozsahu je neprimerané, a to navyše za absencie akejkoľvek námietky žalovaného v tomto smere, rozhodol nielen objektívne nesprávne, ale tiež v príkrom rozpore s elementárnou spravodlivosťou.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podľa § 124 prvej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu.

8. Keďže ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 15. júna 2020, je zrejmé, že sa tak stalo až po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty, ktorej posledný deň pripadol na 13. máj 2020. Napriek tomu možno ústavnú sťažnosť považovať za včas podanú.

9. Podľa § 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 62/2020 Z. z.“) lehoty ustanovené právnymi predpismi v súkromnoprávných vzťahoch na uplatňovanie alebo bránenie práv na súde, uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu alebo k zániku práva, v čase odo dňa účinnosti tohto zákona do 30. apríla 2020 neplynú.

10. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 62/2020 Z. z. časti vety pred bodkočiarkou ustanovenie § 1 písm. a) platí rovnako aj pre lehoty ustanovené zákonom alebo určené súdom na vykonanie procesného úkonu v konaní pred súdom účastníkmi konania a stranami v konaní. Režim spočívania lehôt v čase od 27. marca 2020 do 30. apríla 2020 vyplývajúci z § 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. sa vzťahuje aj na beh procesných lehôt, ku ktorým patrí aj lehota podľa ustanovenia § 124 zákona o ústavnom súde.

11. V danom prípade k 27. marcu 2020 zo zákonnej dvojmesačnej lehoty podľa ustanovenia § 124 zákona o ústavnom súde neuplynulo ešte štyridsaťosem dní. Lehota v čase od 27. marca 2020 do 30. apríla 2020 neplynula (spočívala). Opäť začala plynúť 1. mája 2020 a uplynula 17. júna 2020. Vzhľadom na túto skutočnosť je potrebné ústavnú sťažnosť, ktorá bola ústavnému súdu doručená 15. júna 2020, považovať za včas podanú.

12. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

13. Cieľom zabezpečovacieho opatrenia je eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli v priebehu konkrétneho civilného sporového konania nastať. Zabezpečovacím opatrením sa teda má poskytnúť rýchlá ochrana porušených alebo ohrozených práv subjektu, ktorý podal návrh na jeho nariadenie. Vzhľadom na zmysel tohto procesného inštitútu sa v konaní a rozhodovaní o návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia neuplatňuje princíp kontradiktórnosti a princíp rovnosti strán sporu tak striktne ako v konaní vo veci samej. Všeobecný súd tak nemusí pri zisťovaní rozhodujúcich skutočností dbať na všetky formality, ako to je pri riadnom procesnom dokazovaní vo veci samej, postačuje, že osvedčená skutočnosť sa mu vzhľadom na všetky okolnosti javí ako nanajvyš pravdepodobná. Uvedené platí tak na úrovni rozhodovania na súde prvej inštancie, ako aj pri rozhodovaní na súde odvolacom (III. ÚS 670/2017).

14. Posudzovanie podmienok na vydanie zabezpečovacieho opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd meritorne posudzuje neodkladné a zabezpečovacie opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností, spočívajúcich v procesných excesoch, zakladajúcich zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

15. Na druhej strane aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (m. m. IV. ÚS 136/2014).

16. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľky k záveru krajského súdu o neosvedčení obavy z ohrozenia exekúcie, ústavný súd k jej tvrdeniam, že by mala príležitosť dozvedieť sa o eventuálnom zámere žalovaného nakladať s nehnuteľnosťami a tento eventuálne spôsobom požadovaným napadnutým uznesením osvedčiť až po začatí katastrálneho konania, keď už zabezpečovacie opatrenie objektívne nemôže splniť svoju funkciu, uvádza, že zámer nakladať s nehnuteľnosťami sa nespája len so začatím katastrálneho konania, ale prejavom tohto zámeru môže byť napríklad aj ponuka nehnuteľností na predaj prostredníctvom inzercie.

Argumentácia sťažovateľky tak v tomto smere nie je spôsobilá spochybnit' ústavnú udržateľnosť predmetného záveru krajského súdu, ktorý ho odôvodnil síce stručne, ale logicky a zmysluplne.

17. Ústavne udržateľný je aj záver krajského súdu o neosvedčení primeranosti navrhovaného zabezpečovacieho opatrenia sťažovateľkou. Krajský súd poukázal na výšku sťažovateľkou uplatneného nároku a na to, že zabezpečovacie opatrenie sa má týkať viacerých nehnuteľností žalovaného vrátane stavby rodinného domu. Dospel k záveru, že nariadením zabezpečovacieho opatrenia by došlo k neprimeranému zásahu do majetkových práv žalovaného, pričom zároveň podotkol, že je potrebné skúmať, či žalovaný nemá aj iný majetok, resp. aktíva, z ktorých by bolo možné uspokojiť pohľadávku sťažovateľky. Nestotožnenie sa sťažovateľky s právnym názorom krajského súdu nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor. Navyše, pokiaľ žalovaný podľa sťažovateľky nemá iný majetok tvoriaci spôsobilý predmet záložného práva, ktorý by svojou hodnotou postačoval na zabezpečenie žalovanej pohľadávky, a podľa krajského súdu je potrebné skúmať, či žalovaný nemá aj iný majetok, resp. aktíva, z ktorých by bolo možné uspokojiť pohľadávku sťažovateľky, ide o skutkovú otázku, pričom ústavný súd už viackrát uviedol, v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nepôsobí ako skutkový súd.

18. Zároveň však ústavný súd konštatuje, že záver krajského súdu o nedostatočnom osvedčení uplatneného nároku sťažovateľky je neodôvodnený. Krajský súd k nemu dospel iba na základe toho, že „z predložených listinných dôkazov nie je zatiaľ zrejmé, či jeho nárok je dôvodný“. Nijako sa nevysporiadal s faktom, že vo veci bol predtým vydaný platobný rozkaz, ktorého predpokladom vydania je možnosť vo veci rozhodnúť na základe skutočností tvrdených žalobcom, o ktorých súd nemá pochybnosti. Navyše, náležitosťou návrhu zabezpečovacieho opatrenia je opísanie skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, a nie, aby bolo zrejmé, či je nárok dôvodný. Ďalšie závery krajského súdu vo vzťahu k návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia sú však už odôvodnené riadne a sťažovateľkou napadnuté uznesenie krajského súdu teda v ostatnom známky neodôvodnenosti či zjavnej svojvôle nenesie. Krajským súdom prijaté závery o neosvedčení obavy z ohrozenia exekúcie a o tom, že sťažovateľka neosvedčila primeranosť navrhovaného zabezpečovacieho opatrenia, vychádzajú z logickej úvahy, opierajúcej sa o primerané odôvodnenie. Nemožno ich považovať ani za stojace v rozpore so zmyslom a účelom zabezpečovacieho opatrenia.

19. Ústavný súd nepristupuje k vyhoveniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v danom prípade predovšetkým základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012). Nedostatok odôvodnenia identifikovaný ústavným súdom v predchádzajúcom odseku nepovažuje ústavný súd vzhľadom na ústavnú bezchybnosť ďalších záverov krajského súdu, priamo sa viažucích na podmienky nariadenia zabezpečovacieho opatrenia, za natoľko intenzívny zásah do označených práv sťažovateľky, že by bolo dôvodné ústavnej sťažnosti vyhovieť a zasiahnuť do právomoci všeobecných súdov.

20. Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľkou označených základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy ani práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením, ústavnú sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu